пагрузчыкамі і гідраманіпулятарамі, вываз лесу ў хлыстах на ніжнія склады і спажыўцам — лесавозамі. З дробнатаварнай драўніны і адходаў робяць тэхнал. трэскі. Л.п. найб. развіта ў ЗША, Расіі, Канадзе, Швецыі, Фінляндыі, Бразіліі, некаторых краінах трапічнай Афрыкі і Паўд.-Усх. Азіі.

На Беларусі лесанарыхтоўкі вяліся са стараж. часоў, калі драўніна выкарыстоўвалася на паліва, для буд-ва жылля, абарончых збудаванняў, прылад працы, зброі, посуду, пазней — для будавання ваенных і гандл. суднаў. У 14—16 ст. з'явіліся першыя прававыя акты па рэгуляванні лесанарыхтовак. У канцы 19 — пач. 20 ст. пашырэнне лесанарыхтовак было абумоўлена спрыяльным у гандл. адносінах геагр. размяшчэннем Беларусі, з яе зручнымі для сплаву на Пд і З рэкамі, сеткай чыгунак. З 1900 да 1913 штогод вывозілася ням. і англ. фірмамі 4,2 млн. $м^3$ драўніны. У Вял. Айч. вайну было высечана больш за 500 тыс. га каштоўных лясных насаджэнняў, лясістасць знізілася да 19,7% (найменшая за ўсю гісторыю). Аб'ёмы лесанарыхтовак у пасляваенныя гады (1945—50) склалі 68,8 млн. $м^3$, у т.л. галоўнага карыстання 73,5%. У 1990-я г. нарыхтоўку драўніны галоўнага карыстання ажыццяўляюць прадпрыемствы канцэрна «Беллеспаперапрам» (57% ад усяго аб'ёму высечак, 18 вытв. аб'яднанняў і 5 леспрамгасаў), Міністэрства лясной гаспадаркі Рэспублікі Беларусь (20%) і інш. нарыхтоўшчыкі. Аб'ёмы лесанарыхтовак у 1997 склалі: вываз драўніны (тыс. шчыльных $м^3$) — 5686, у т.л. дзелавой драўніны — 4860. У 1998 для патрэб цэлюлозна-папяровай прам-сці адгружана 130 тыс. $м^3$ хвойных балансаў і для патрэб гідролізнай прам-сці — 120 тыс. $м^3$ трэсак і пілавіння.

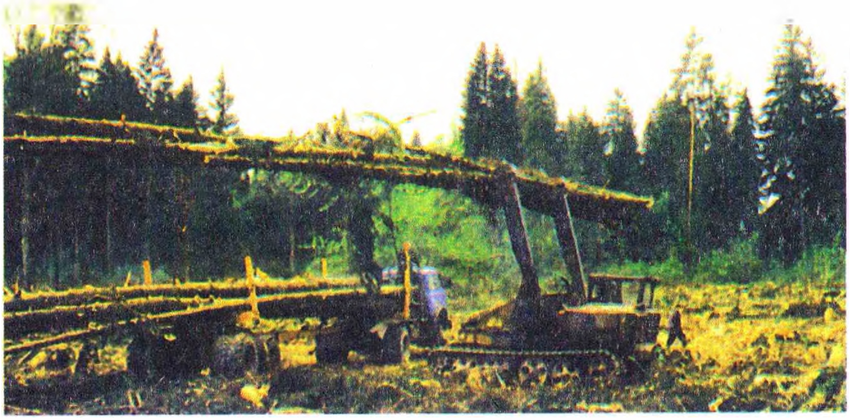

Да арт. **Лесанарыхтоўчая прамысловасць**. Вывазка хлыстоў.

Буйнейшыя лесанарыхтоўчыя прадпрыемствы: ААТ «Лунінецлес», ЗАТ «Мазырскі леспрамгас», ААТ «Віцебсклес», ААТ «Полацклес», ААТ «Маладзечналес». Прадукцыя Л.п. экспартуецца ў Расію, Украіну, Казахстан.

Н.Ю.Пабірушка, П.І.Кавалёнак.

ЛЕСАНАРЫХТО́ЎЧЫЯ РАБО́ТЫ, работы па валцы, тралёўцы і першаснай апрацоўцы дрэў, вывазцы *лесаматэрыялаў*. Выконваюцца лесанарыхтоўчымі прадпрыемствамі (*леспрамгасы*, адкрытыя акц. аб'яднанні, лесакамбінаты і інш.) і часткова арг-цыямі лясной гаспадаркі (*лясгасы*).

Для валкі дрэў адводзяць участкі спелага лесу (*лесасекі*). Выкарыстоўваюць бензаматорныя *ланцуговыя пілы*, машыны і агрэгаты для валкі і пакетавання, у т.л. валачна-сучкарэзна-распілоўвачныя. Ствалы (хлысты) транспартуюць у пункты першаснай апрацоўкі тралёвачнымі трактарамі або валачна-тралёвачнымі машынамі і вывозяць аўтамаб., чыг. або водным транспартам (*лесавозамі*). Аўтамабілі часта абсталёўваюць гідраманіпулятарамі для аўтаномнага выканання пагрузачна-разгрузачных работ. У горных раёнах пашыраны канатны транспарт. На цэнтр. складах драўніну распілоўваюць на сартыменты, акорваюць, маркіруюць, штабялююць і рыхтуюць да адпраўкі. Склады абсталёўваюць распілоўвачнымі лініямі, сучкарэзна-распілоўвачнымі працэсарамі, ланцуговымі транспарцёрамі, пагрузачнымі кранамі і інш. Гл. таксама *Лесанарыхтоўчая прамысловасць*. *І.І.Леановіч.*

Да арт. **Лесанарыхтоўчая прамысловасць**. Валка лесу ў Барысаўскім леспрамгасе.

ЛЕСАПА́РК, лес у непасрэднай блізкасці ад горада добраўпарадкаваны для адпачынку на ўлонні прыроды; адзін з відаў загараднага парку. Бываюць агульнага тыпу (прагулачныя), шматпрофільныя (для спорту, адпачынку, забаў) і спецыялізаваныя (курортна-аздараўленчыя, спарт., гісторыка-мемарыяльныя). Каля буйных гарадоў Л. звычайна займаюць 300—500 га. Адкрытыя прасторы (паляны, лугі, вадаёмы) у іх складаюць да 30%. Абсталяванне найчасцей робяць з прыродных матэрыялаў (дрэва, камень, чарот і інш.). Загарадныя паркі, у якіх пераважаюць лугі, паляны і вадаёмы наз. *лугапаркамі* і *гідрапаркамі*.

А.В.Сычова.

ЛЕСАПАСА́ДАЧНАЯ МАШЫ́НА, навясная на трактар машына для пасадкі сеянцаў і саджанцаў дрэвавых і хмызняковых парод. Мае пасадачныя апараты, сашнікі, каткі для ўшчыльнення глебы вакол саджанцаў і інш. прыстасаванні. Высаджвае 1—2 рады з шагам пасадкі да 1,5 м і на глыб. да 70 см. Прадукцыйнасць да 2,5 га/гадз.

ЛЕСАПІ́ЛЬНАЯ ВЫТВО́РЧАСЦЬ, л е с а п і л а в а н н е, вытворчасць *дрэваапрацоўчай прамысловасці* па вырабе піламатэрыялаў (дошкі, брусы, шпалы) з бярвён. Дадатковая прадукцыя — тэхнал. трэскі, якія атрымліваюць здраб-